

Voorlichting en instructie

Inhoudsopgave

- Maatregelen
- Toelichting op de maatregelen
- Checklist
 - Checklist voor de werknemer
- Meer informatie

Goedgekeurd door Sociale Partners

De werkgever is verantwoordelijk voor het geven van voorlichting en instructie over veilig en gezond werk. In de Arbowet wordt gesproken over voorlichting en onderricht. Voorlichting komt neer op het geven van informatie over de risico's. Bij onderricht worden trainingen en opleidingen bedoeld die gaan over het leren omgaan met de risico's en het leren van vaardigheden.

Uit de risico-inventarisatie blijkt welke voorlichting en instructies per functie gegeven moeten worden.

Veiligheidsrisico's kunnen ontstaan doordat voorlichting en instructie niet of op het verkeerde moment) worden gegeven, medewerkers de verkeerde onderwerpen geïnstrueerd krijgen, de inhoud van de instructie onvoldoende is of dat een instructie wordt gegeven door een persoon met onvoldoende kennis en didactische vaardigheden. Daarnaast is het noodzakelijk om instructies met regelmaat te herhalen.

Medewerkers die goed geïnstrueerd zijn werken veiliger, maken minder fouten en zijn productiever.

Maatregelen

- ➔ Het bedrijf heeft een plan opgesteld voor arbovoorlichting, waarin per functie is aangegeven welke arbothema's aan bod moeten komen.
- ➔ Voorlichting en instructie zijn afgestemd op de risico's die voortkomend uit de RI&E
- ➔ De inhoud van de voorlichting en instructie sluit aan bij de functie en het kennis en taalniveau van de medewerker.
- ➔ Interne instructies worden gegeven door collega's met kennis en ervaring van de werkzaamheden en beschikken over vaardigheden om hun kennis en ervaring over te brengen
- ➔ Voorlichting en instructie zijn aantoonbaar en geregistreerd
- ➔ Voorlichting en instructie wordt zo vaak als nodig is herhaald
- ➔ Medewerkers mogen alleen die werkzaamheden doen waar ze aantoonbaar voor zijn geïnstrueerd en/of opgeleid.
- ➔ Er is extra aandacht voor jongeren en anderstaligen

Toelichting op de maatregelen

Voorlichtingsplan

- Om structuur te geven aan voorlichting en instructie is het nodig om een arbovoorlichtingsplan op te stellen. Stel per functie het volgende vast:
 - Over welke thema's moeten de medewerkers arbovoorlichting en onderricht krijgen?
 - De voorlichting moet in gaan op de risico's bij de werkzaamheden en de te nemen maatregelen. Zie daarvoor de diverse onderdelen van de arbocatalogus.
 - Wordt de voorlichting per thema verzorgd?
 - Wie geeft de voorlichting, wie is geschikt? Is dit ex- of intern (Intern alleen bij voldoende kennis en didactische vaardigheden)
 - Hoe vaak moet een voorlichting herhaald worden?
 - Hoe wordt gecontroleerd of voorlichting en instructies begrepen zijn?

Voorlichting en instructie in de risico inventarisatie

Werknemers moeten voorgelicht en geïnstrueerd worden over de werkzaamheden die ze zullen uitvoeren. De vorm en inhoud van een instructie kan wel verschillen. Het is dus noodzakelijk om vast te stellen waar over je instructie of voorlichting wil houden. Vanuit de RI&E moet er op basis van de geconstateerde risico's een lijst opgesteld worden met onderwerpen waarover een voorlichting en instructie geven moet worden. Daarnaast kunnen (kwaliteits)certificaten aanvullende eisen stellen aan voorlichting en instructie van medewerkers. Het vaststellen van deze onderwerpen vindt plaats in een [voorlichtingsplan](#) over veilig en gezond werken.

De inhoud van de voorlichting en instructie

Zorg ervoor dat de inhoud van de opleiding is afgestemd op de uit te voeren werkzaamheden en de gevaren op de werkplek houden rekening met:

- Taken en de bijbehorende risico's.
- Het kennis- en taalniveau van de medewerker
- Het benodigde niveau voor het uitvoeren van de werkzaamheden
- Stel afhankelijk van de werkzaamheden werkinstructies op (papier of digitaal). De medewerkers kunnen dan nalezen wat de bedoeling is. Niet alle informatie zal immers direct blijven hangen. Gebruik hiervoor de gebruiksaanwijzing/ handleiding, de [arbocatalogus](#) en [toolboxen](#) en houd het simpel. Zie toe op het juiste gebruik ervan. Neem in de werkinstructie ook op welke persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt moeten worden.
- Een voorlichting moet doeltreffend zijn. Dit betekent dat het een combinatie van mondeling en schriftelijke informatie (theoretisch) gecombineerd met oefeningen in een praktijksituatie is.
- Bespreek ongevallen en bijna-ongevallen die in het bedrijf of in de sector hebben plaatsgevonden. Bespreek ook de verbeterde werkwijze die hieruit is ontstaan.
- Voer een praktijk en/of theoretische check of toets uit, om te controleren of de medewerker de instructies heeft begrepen. Als blijkt dat dat niet het geval is mag de betreffende medewerker de werkzaamheden eerst nog niet uitvoeren. Geef zo nodig nogmaals een instructie totdat de medewerker het heeft begrepen.
- Stel vast wat nodig is voordat iemand (na instructies) zelfstandig werkzaamheden mag uitvoeren. Bijvoorbeeld 500 uur onder begeleiding van een ervaren medewerker werken voordat werkzaamheden zelfstandig uitgevoerd mogen worden.

Tip: in de [arbocatalogus](#) vind je de afspraken terug die binnen de sector gemaakt zijn over veilig en gezond werken per thema.

Voorlichting en instructie zijn aantoonbaar en geregistreerd

De werkgever moet kunnen aantonen dat voorlichting en instructies zijn gegeven. Dit kan alleen wanneer dit geregistreerd wordt. Vermeld daarom

- datum en plaats van de cursus of instructie
- naam en functie van de opleider/instructeur
- inhoud van de behandelde punten / bedrijfsafspraken
- namen van de cursisten / medewerkers

Maak een overzicht waarin is opgenomen wie welke voorlichting of instructie heeft gehad (of moet hebben) en wanneer deze herhaald moet worden. In de bijlage is een voorbeeld van een voorlichtingsschema opgenomen deze kan de werkgever zelf aanpassen. Ook is hierin vast te stellen wanneer iemand zelfstandig werkzaamheden mag uitvoeren (bijv. na 500 uren onder begeleiding,). Evalueer dit minimaal jaarlijks.

Voorlichting en instructie wordt zo vaak als nodig herhaald.

Medewerkers beschikken vaak vanuit hun vooropleiding over diverse opleidingen. Veranderende inzichten en nieuwe werkmethodes geven noodzaak om opleidingen en instructies te herhalen.

- Om de werkzaamheden veilig uit te kunnen voeren, zal er na de opleiding(en) in de praktijk regelmatig en zorgvuldig moeten worden getraind.
- Herhaal de voorlichting omdat eenmalige voorlichting niet werkt. De kracht schuilt in de herhaling. Behandel voor aanvang van het seizoen of werkzaamheden een bepaald onderwerp.
- Stel vast hoe vaak een instructie herhaald moet worden. De frequentie is afhankelijk van het risico en hoe vaak de werkzaamheden plaatsvinden.
- Houd ook rekening met werkzaamheden op verschillende locaties. Soms zullen hier aangepaste instructies voor nodig zijn.
- Geef de voorlichting in verschillende werkvormen. Denk hierbij aan een theoretisch of praktische werkvorm op individueel- of groepsniveau.
- Sommige certificaten zijn voorzien van een vervaldatum, volg voor de verloopdatum een verlengingstraining. Dit is niet altijd wettelijk verplicht maar wel aan te raden.
- (bijna)Ongevallen of nieuwe ontwikkelingen binnen het bedrijf kunnen reden zijn tot het herhalen van een instructie.

In- of externe opleider?

Om een medewerker ontbrekende kennis en vaardigheden aan te leren kan een bedrijf ervoor kiezen om de medewerker extern op te leiden of te laten instrueren door een ervaren collega. Dat laatste kan alleen als de werkgever heeft vastgesteld dat er een ervaren collega beschikbaar is die:

- zelf aantoonbaar is opgeleid voor de betreffende werkzaamheid;
- EN/OF: over jarenlange ervaring beschikt in het uitvoeren van het werk en al de onderdelen zelf goed beheerst die genoemd zijn bij de betreffende werkzaamheid in 'Inhoud van de opleiding/instructie';
- EN: over voldoende didactische vaardigheden beschikt om de vereiste theorie en praktijk over te brengen en een toets af te nemen;
- EN: over voldoende tijd beschikt om de instructie en de benodigde toetsing uit te voeren.

Bij de interne instructie worden al de onderdelen behandeld die in de gebruikershandleiding staan en de punten die benoemd worden in de Arbocatalogustekst van de betreffende werkzaamheden.

Als niet aan de bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, dient een medewerker extern opgeleid te worden. In de praktijk blijkt dat het lastig is om goede invulling te geven aan de bovenstaande voorwaarden. Bij risicovolle werkzaamheden is een externe

opleider daarom een verstandige keuze. Ga bij de keuze van een opleidingsbedrijf na of in de opleiding alle onderdelen die in 'Inhoud van de opleiding/instructie' bij de betreffende werkzaamheid worden genoemd, aantoonbaar aan bod komen. Overweeg een keuze voor een officiële opleiding als die beschikbaar is zoals een European Tree Worker, NKC of ECC bij het werken met de motorkettingzaag.

Zorg dat bedrijfsspecifieke punten die in een externe opleiding onvoldoende aan bod zijn gekomen met interne instructie worden aangevuld.

Jongeren, anderstaligen en bijzondere groepen

- Het is van belang dat iedereen de instructies begrijpt. Zorg ervoor dat de voorlichting en instructies worden afgestemd op de specifieke medewerkers binnen de organisatie. Denk aan laaggeletterden, anderstaligen en jongeren. Maak gebruik van de [infokaarten van Stigas](#).
- Ook zijn er steeds meer zij-instromers die niet beschikken over de juiste kennis vanuit een vooropleiding of vorige baan. Besteed hier extra aandacht aan.

Checklist

Checklist voor de werknemer

Is je antwoord op onderstaande vragen een keer nee? Neem contact op met de leidinggevende en vraag om een instructie!

- ☐ Heb ik voor mijn werkzaamheden een praktische instructie gehad?
- ☐ Heb ik de instructie begrepen?
- ☐ Weet ik nog wat er is verteld of moet het herhaald worden?
- ☐ Zijn de medewerkers waarmee ik moet samenwerken ook geïnstrueerd?

Wat u verder moet weten

De volgende instructie zijn opgenomen in de arbocatalogus Hoveniers en groenvoorziening:

- [Aangedreven gereedschappen](#)
- [Bosmaaier](#)
- [Heggenschaar](#)
- [Schoffelen](#)
- [Kleine shovel](#)
- [Takkenversnipperaar](#)
- [1-Assigetrekker](#) (twee wielige trekker)
- [Zelfrijdende maaimachine](#)
- [Gladheidsbestrijding](#)
- [Werken op taluds en hellingen](#)
- [Onkruidbestrijding door verhitting](#)

- [Rooien en planten](#)
- [Beladen bedrijfswagen en aanhangwagen](#)

Meer informatie

- Arbocatalogusteksten:
 - [Arbobeleid](#)
 - [jongeren](#)
 - [Laaggeletterden en/of anderstaligen medewerkers](#)